

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Teze bakalářské práce

Výběr bankovního účtu vhodného pro studenty v ČR

Sára Lukešová

© 2016 ČZU v Praze

Souhrn

Cílem práce je zhodnotit možnosti vedení bankovního účtu vhodného pro studenty v rámci České republiky pomocí vícekriteriální analýzy, a tím identifikovat nejvíce vyhovující bankovní účty pro studenty.

V teoretické části se autorka zaměřuje na vývoj bankovní sféry, současnou situaci na bankovním trhu, obecnou problematiku českého bankovního sektoru, vysvětlení základních pojmů v rámci daného tématu a stručně uvádí studentské účty a účty od "bezpoplatkových" bank.

V praktické části se autorka nejdříve zaměřuje na studentské účty a účty od „bezpoplatkových“ bank, kde uvádí shrnutí daných zjištění, která jsou primárně čerpána z internetových stránek jednotlivých bank. Na základě dotazníkového šetření je vytvořen reprezentativní student pro sjednocení daných zjištění a jsou stanoveny váhy jednotlivých kritérií, podle kterých jsou banky hodnoceny. Získané informace jsou následně vyhodnoceny pomocí vícekriteriální analýzy, kde jsou použity metody: pořadí, váženého součtu, TOPSIS a Promethee.

Žádnou variantu nelze jednoznačně určit za nejlepší, jelikož ani jedna nevyhovuje nejlépe všem vybraným kritériím. Pracuje se tudíž v celé práci se všemi variantami, které jsou vyhodnoceny na základě průměrného výsledku všech použitých metod. Konkrétně Unicredit s účtem U konto pro mladé se umístila průměrně na prvním místě, a to díky tomu, že nemá žádné poplatky ani u jedné ze sledovaných položek.

Klíčová slova: bankovní účet, běžný účet, student, poplatky, porovnání, studentský účet, vícekriteriální analýza

1 Cíl

Cílem práce je pomocí vícekriteriální analýzy zhodnotit možnosti vedení bankovního účtu vhodného pro studenty v rámci České republiky, a tím identifikovat nejvíce vyhovující bankovní účty pro studenty.

2 Metodika práce

V teoretické části se na základě prostudované odborné literatury autorka zaměří na vývoj bankovní sféry od roku 1948 po současnost, popíše současnou situaci na bankovním trhu, přechod z jednosektorového na dvousektorový systém bankovníctví, dále popíše obecnou problematiku českého bankovního sektoru (zejména rozdělení rolí obchodních a centrálních bank), vysvětlí základní pojmy v rámci daného tématu, stručně uvede studentské účty a účty od "bezpoplatkových" bank a dále bude charakterizovat model vícekriteriální analýzy dat, který bude aplikován v praktické části.

V praktické části se autorka nejdříve zaměří na studentské účty a účty od "bezpoplatkových" bank (primárně bude čerpáno z internetových stránek jednotlivých bank), provede sběr potřebných informací a u jednotlivých účtů uvede shrnutí daných zjištění.

Sběr dat bude proveden u všech studentských účtů v ČR, a to: Česká spořitelna – Osobní účet II varianta Fresh (Studentský účet); ČSOB – Studentské konto; Evropskoruská banka – Studentský účet; GE Money Bank – Genius student (Genius gratis); Komerční banka – Konto G2.2; Oberbank – Startkonto; Poštovní spořitelna – Era osobní účet (zvýhodněný pro studenta); Raiffeisenbank – Studentský účet - Ekonto student; Unicredit – U konto pro mladé. Dále bude proveden sběr u všech „bezpoplatkových“ bank v ČR, a to: Air Bank – Malý tarif; Equa bank – Běžný účet; Fio banka – běžný účet; mBank – mKonto a ZUNO Bank – účet. Nejdříve se autorka zaměří na obecné informace o dané bance, jako je doba působení banky v ČR, počet poboček a bankomatů v ČR. Následně se zaměří na výši poplatku za vedení účtu, výši poplatku za výběr z bankomatu u vlastní banky, výši poplatku za výběr z bankomatu u ostatních bank, výši poplatku za příchozí platby, výši poplatku za platební příkaz (provedený prostřednictvím internetového bankovníctví), výši poplatku za trvalý příkaz (provedený prostřednictvím internetového bankovníctví) a výši poplatku za inkasní platbu (provedenou prostřednictvím internetového bankovníctví). Dále na možnost využívání embosované a bezkontaktní karty zdarma, výši úročení zůstatku na účtu a možnost využívání mobilního bankovníctví (mobilní aplikace). Shrnutí daných zjištění bude tabulkově zpracováno.

2.1.1 Dotazníkové šetření

Pro sjednocení získaných dat bude vytvořen reprezentativní student na základě výsledků dotazníkového šetření, jehož primární cílová skupina budou studenti v ČR vysokých škol ČVUT, ČZU a VŠE. Konkrétně bude zjišťována přibližná četnost využití jednotlivých typů transakcí a průměrná měsíční útrata při platbách kartou.

Pro možnost provedení vícekriteriální analýzy daných účtů bude nutné zjistit důležitost vybraných kritérií při výběru daného běžného účtu. Respondenti budou mít u každého kritéria možnost přiřazení bodů od 0 do 10, kdy nula znamená, že je kritérium zcela nedůležité a 10 velmi důležité (bodovací metoda). Pro určení vah kritérií se sečtou celkově obdržené body pro jednotlivá kritéria a následně se vydělí celkovým součtem všech získaných bodů pro všechna kritéria. Výsledné váhy jsou hodnoty z intervalu $<0;1>$ a vyjadřují relativní důležitost tohoto kritéria v porovnání s ostatními kritérii. Součet všech jejich vah je tedy roven 1.

Při hodnocení se analýza zaměří na výše uvedená kritéria. Budou využity ekonomicko-matematické modely pro provedení vícekriteriální analýzy dat k nalezení nejvhodnějších účtů, pro přehlednost budou všechna důležitá data zpracována do tabulek.

2.1.2 Vícekriteriální analýza

Jelikož u výběru bankovního účtu se spotřebitel nerozhoduje pouze podle poplatků za vedení účtu, ale jsou zde i další faktory, které mohou výrazně ovlivnit finální výběr bankovního účtu, bude v této práci použito modelu vícekriteriální analýzy, na základě kterého budou porovnány různé faktory.

Konkrétně se bude pracovat s modely vícekriteriálního rozhodování, které řeší rozhodovací problémy v případě, že je k dispozici více kritérií, podle kterých je nutné se rozhodovat. Bude vypracován konečný seznam variant, které budou tvořeny jednotlivými typy vybraných účtů a přiřazených vybraných kritérií, na základě kterého bude sestaven model vícekriteriální analýzy variant (VAV). Cílem bude nalézt variantu, která bude hodnocena podle všech kritérií celkově nejlépe, případně označit variantu kompromisní či seřadit varianty od nejlepší po nejhorší nebo vyloučit neefektivní varianty. (Šubrt, 2011)

Kritéria je možné rozdělit na kvalitativní (např. výše poplatků, doba působení, počet bankomatů atd.) a kvantitativní (např. zda je možné mít zdarma bezkontaktní či embosovanou kartu). Následně bude vytvořena kritériální matice, na základě získaných dat od jednotlivých bank, které budou pro výpočet upraveny dle vytvořeného reprezentativního studenta na základě dotazníkového šetření. To znamená, že v případě, že daný reprezentativní student vybírá

hotovost z bankomatu například 3x za měsíc, bude u všech bank vypočtena cena právě za tyto tři výběry. Váhy jednotlivých kritérií budou stanoveny na základě výsledků dotazníku a rozděleny na maximalizační a minimalizační. Maximalizační kritérium bude použito u počtu poboček a bankomatů v ČR, u možnosti vyžívání embosované a bezkontaktní karty zdarma (kde 1 značí ano a 0 ne), u výše úročení zůstatku na účtu a možnosti využívání mobilního bankovníctví (mobilní aplikace). Minimalizační kritérium u roku založení banky v ČR a všech vybraných poplatků. Aplikací výše uvedeného budou získána výchozí data pro výpočet jednotlivých metod.

Nejprve bude provedeno určení ideální varianty H, což jsou nejlepší možné hodnoty ze všech kritérií, a bazální varianty D, reprezentující naopak ty nejhorší možné hodnoty.

Pro objektivnější porovnání výsledků bude použito více metod vícekritériální analýzy, konkrétně metoda pořadí, metoda váženého součtu, metoda TOPSIS a metoda PROMETHEE.

2.1.3 Metoda pořadí

V případě metody pořadí jsou jednotlivé varianty ohodnoceny čísly b_{ij} v rozmezí od 1 do m , kde m je počet variant. V tomto případě se jedná o počet jednotlivých bank a tedy m se rovná 14. U pořadí se postupuje od nejvyšší hodnoty při minimalizačním kritériu a od nejnižší u maximalizačního kritéria. Pokud se dojde ke stejnému ohodnocení, je vhodné použít průměrná pořadová čísla. Poté se celkově ohodnotí každá varianta, a to součtem dílčích hodnot u jednotlivých kritérií.

$$b_i = \sum_{j=1}^k b_{ij}$$

Čím vyšší je daná hodnota b_i , tím je dané kritérium lepší. Tento postup je možné i rozšířit o váhy jednotlivých kritérií, finální čísla se pak vypočítají jako vážené součty. (Šubrt, 2011)

2.1.4 Metoda váženého součtu

Tato varianta konstruuje celkové hodnocení pro každou variantu, a tak ji lze použít jak pro hledání jedné nejvýhodnější varianty, tak pro uspořádání variant od nejlepší po nejhorší. Tato metoda je speciálním případem metody funkce užitku. Nejdříve je potřeba vytvořit standardizovanou kritériální matici R, jejíž prvky budou získány pomocí vzorce

$$r_{ij} = \frac{y_{ij} - d_j}{h_j - d_j}$$

kde y_{ij} jsou prvky kritériální matice Y , které tvoří hodnocení i -té varianty podle j -tého kritéria a d_j je hodnota bazální varianty pro dané kritérium a h_j hodnota pro ideální variantu.

Následně pro jednotlivé funkce vypočteme agregovanou funkci užítku:

$$u(a_i) = \sum_{j=1}^n v_j r_{ij},$$

kde v_j jsou váhy jednotlivých kritérií.

Následně varianty budou seřazeny sestupně podle hodnot $u(a_i)$, čím vyšší číslo reprezentuje, tím je dané řešení vhodnější. (Šubrt, 2011)

2.1.5 Metoda TOPSIS

Tato metoda posuzuje varianty z hlediska jejich vzdálenosti od ideální a bazální varianty. Při výpočtu touto metodou je potřeba nejdříve zkonstruovat normalizovanou kritériální matici $R = (r_{ij})$ podle vzorce:

$$r_{ij} = \frac{y_{ij}}{\sqrt{\sum_{i=1}^p y_{ij}^2}},$$

kde y_{ij} jsou prvky kritériální matice Y , které tvoří hodnocení i -té varianty podle j -tého kritéria. Následně vypočteme normalizovanou váženou kritériální matici $W = (w_{ij})$ podle vztahu $w_{ij} = v_j r_{ij}$. Vzhledem k hodnotám této matice bude určena ideální variantu H s hodnocením (h_1, \dots, h_m) a bazální variantu D s hodnocením (d_1, \dots, d_m) . Poté bude vypočtena vzdálenosti jednotlivých variant od ideální d_i^+ a bazální varianty d_i^- .

$$d_i^+ = \sqrt{\sum_{j=1}^k (w_{ij} - h_j)^2} \quad d_i^- = \sqrt{\sum_{j=1}^k (w_{ij} - d_j)^2}$$

Dalším krokem je spočtení relativních ukazatelů vzdáleností jednotlivých variant od bazální varianty podle vzorce:

$$c_i = \frac{d_i^-}{d_i^+ + d_i^-}$$

Výsledné hodnoty se pohybují mezi 0 a 1, kdy hodnotu 0 nabývá bazální a hodnotu 1 ideální varianta. Varianty jsou řazeny podle hodnot c_i , kdy varianty s nejvyššími hodnotami jsou nejlepší. (Šubrt, 2011)

2.1.6 Metoda PROMETHEE

Základem této metody je párové porovnání variant, postupně z hlediska všech kritérií. Výsledkem tohoto srovnání je vyjádření intenzity preference mezi dvojicemi variant. (Agris.cz, cit. online 1.10.2015)

Cílem je najít variantu, která je podle všech kritérií celkově hodnocena nejlépe, variantu kompromisní, případně seřadit varianty od nejlepší po nejhorší či vyloučit neefektivní varianty.

3 Výsledky a závěry

Cílem analýz bylo najít variantu bankovního účtu pro studenty, která je podle všech kritérií celkově hodnocena nejlépe, variantu kompromisní, případně seřadit varianty od nejlepší po nejhorší, či vyloučit neefektivní varianty. Jelikož se neukázala žádná varianta jednoznačně nejlepší, tak aby vyhovovala nejlépe ve všech kritériích, případně varianta jednoznačně nejhorší, pracovalo se v celé práci se všemi variantami, které byly vyhodnoceny na základě průměrného výsledku všech použitých metod, a to konkrétně metody pořadí, metody váženého součtu, metody TOPSIS a metody Promethee.

Konkrétně Unicredit s účtem U konto pro mladé se umístila průměrně na prvním místě, a to díky tomu, že nemá žádné poplatky ani u jedné z položek. Je zajímavé si povšimnout, že pouze tři účty ze všech analyzovaných účtů jsou opravdu zcela „bezpoplatkové“, co se týče vybraných položek. Konkrétně se jedná o tyto účty: Běžný účet od Equa bank a mKonto od mBank a již zmíněné U konto od Unicredit. Účet od Equa bank se umístil hned na druhém místě, hlavním důvodem bylo v porovnání s Unicredit menší množství poboček, absence bankomatů a kratší doba působení pouze 5 let v ČR. Oproti tomu mKonto, přestože je stejně jako předešlé účty „bezpoplatkové“ a působí na trhu o 4 roky déle než Equa bank, se umístilo až na 8 místě, protože nenabízí možnost využívání embosované a bezkontaktní karty zdarma a úročení zůstatku na účtu. Na třetím místě se umístily banky dvě. První z nich je Studentské konto od ČSOB, které má sice zpoplatněný výběr z bankomatu cizích bank za 35 Kč/výběr, ale to kompenzuje velkým množstvím vlastních bankomatů s výběrem zdarma, kterých se v ČR nachází 876. Dalšími nevýhodami oproti prvním dvěma bankám je poplatek za inkasní platbu provedenou prostřednictvím internetového

bankovníctví, která vychází na 6 Kč/měsíc, a dále nemožnost využívání bezkontaktních plateb zdarma. I tyto nedostatky však kompenzuje rozsáhlou sítí svých poboček, kterých má 235, a dlouhou historií banky s působením již od roku 1964. Delší dobu působení má už jen Česká spořitelna, která je v ČR od roku 1825. Dále se na třetím místě umístil Fio osobní účet od Fio banky, u kterého mezi hlavní nevýhody patří také poplatek za výběr z ostatních bankomatů, který činí 30 Kč/výběr, a neúročení zůstatku na účtu. V porovnání s ČSOB nabízí méně bankomatů i poboček a působí na trhu kratší dobu, ale nevyžaduje poplatek za inkasní platbu a umožňuje bezkontaktní platby zdarma. Kompletní výchozí data pro dané výpočty pořadí jednotlivých bank jsou k dispozici v příloze č. 2.

Z provedených analýz vyplývá, že ačkoli uvedené účty vycházejí jako nejlepší, ve skutečnosti je studenti nevyužívají tak často jako jiné účty, které se umístily na horších pozicích. Tento fakt je dán asymetrií informací a psychologickými principy, které nebylo možné v práci zohlednit. Například U konto pro mladé od Unicreditbank jako nejlepší řešení pro studenty využívá pouze 1 % dotázaných jako primární účet, Equa bank, jejíž účet se umístil na druhém místě, využívá pouze 3 % respondentů, Fio banku s Fio osobním účtem 8 % respondentů a ČSOB se Studentským kontem 22 % respondentů.

4 Seznam použitých zdrojů

PŮLPÁNOVÁ, S. *Komerční bankovníctví v České republice*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1180-1.

REVENDA, Zbyněk a kol. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha: Management Press, 2005. ISBN 80-7261-132-1.

SOUKAL, Ivan a DRAESSLER, Jan. *Základní bankovní služby a asymetrie informací z hlediska spotřebitele*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. 158 s. ISBN 978-80-247-5465-9.

ŠENKÝŘOVÁ, B. a kol. *Bankovníctví I*. Praha: Bankovní akademie, 2002. ISBN 80-238-9271-1.

ŠUBRT, T. a kol. *Ekonomicko-matematické metody*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2011. ISBN 978-80-7380-345-2.

ŠVARC, Zbyněk a ZEMAN, Jiří. *Informační asymetrie a tržní selhání*. Praha: Oeconomica, 2009. ISSN 1802-6591.

VENCOVSKÝ, F. *Dějiny bankovníctví v českých zemích*. Praha: Bankovní institut, a. s., 1999. ISBN 80-7265-030-0.